

Вплив трансферу ресурсів на управління промисловими підприємствами

Феєр О.В.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту та управління економічними процесами
Мукачівського державного університету

У статті показано роль та місце трансферних операцій основних видів ресурсів у процесі здійснення підприємницької діяльності. Доведено, що саме оптимальна організація трансферу сировинних, енергетичних, інноваційних, інформаційних, трудових та фінансових ресурсів є одним з резервів покращення управління підприємством. Дано характеристику об'єктів трансферу, які використовуються у процесі функціонування підприємств. А також показано зв'язки зовнішніх суб'єктів трансферу і підприємства.

Ключові слова: управління підприємством, об'єкт трансферу, суб'єкт трансферу, трансферні операції, внутрішній трансфер, зовнішній трансфер.

Феєр О.В. ВЛИЯНИЕ ТРАНСФЕРА РЕСУРСОВ НА УПРАВЛЕНИЕ ПРОМЫШЛЕННЫМИ ПРЕДПРИЯТИЯМИ

В статье показана роль и место трансферных операций основных видов ресурсов в процессе осуществления предпринимательской деятельности. Доказано, что именно оптимальная организация трансфера сырьевых, энергетических, инновационных, информационных, трудовых и финансовых ресурсов является одним из резервов улучшения управления предприятием. Дана характеристика объектов трансфера, которые используются в процессе функционирования предприятий. А также показано связи внешних субъектов трансфера и предприятия.

Ключевые слова: управление предприятием, объект трансфера, субъект трансфера, трансферные операции, внутренний трансфер, внешний трансфер.

Feyer O.V. INFLUENCE TRANSFER OF RESOURCES ON MANAGEMENT OF THE INDUSTRIAL ENTERPRISES

The article shows role and place of transfer operations the main types of resources in the process of entrepreneurial activity. It is proved that exactly the optimal organization of the transfer of raw materials, energy, innovation, information, labor and financial resources is one of the reserves for improving enterprise management. Description objects of transfer, which are used in the process of functioning the enterprises, is given. And also shows the connections of external entities of the transfer and enterprise.

Keywords: enterprise management, object of transfer, subject of transfer, transfer operations, internal transfer, external transfer.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. На сучасному етапі економіка України загалом і промисловості зокрема потребує докорінних змін. Промисловий сектор займає найбільшу частку у економіці країни, зокрема у 2016 році обсяг виробленої продукції становив 48,6 % від загального річного обсягу виробництва товарів та послуг України, при чому цей сектор обслуговувало 37,1 % працівників від загальної кількості працюючого населення [1]. Статистичні дані підтверджують вагомість промислового виробництва у економіці держави.

Промисловість України складається з великої кількості галузей основними з яких є машинобудування, металургія, хімічна, будівельна, деревообробна, харчова тощо. Ефективність функціонування промислових підприємств у

значній мірі залежить від рівня системи управління процесом виробництва та фінансами. Основними показниками виробництва є продуктивність, енерговитратність, собівартість, технологічна озброєність, рівень автоматизації тощо. Особливо важливими показниками є матеріало- та енергоощадність виробництва, мінімізація браку, які безпосередньо впливають на фінансові втрати підприємства.

Промислові підприємства в процесі своєї виробничо-господарської діяльності використовують найрізноманітніші види ресурсів, передовсім інвестиційні, фінансові, інноваційні, сировинні, енергетичні, матеріальні та інші. Якщо мова йде про машинобудівні підприємства, то для них найважливішими є фінансові, сировинні, енергетичні, інноваційні та матеріальні у вигляді напівфабрикатів та комплектуючих. Вказані ресурси підприєм-

ство отримує від фінансових установ та інших організацій, закуповує у постачальників або виготовляє самостійно. Залежно від постачальника тих чи інших ресурсів в процесі виробничо-господарської діяльності підприємства, розрізняється поняття зовнішнього та внутрішнього трансферу. Якщо мова йде про закупівлю ресурсів від зовнішніх постачальників, то у цьому випадку має місце зовнішній трансфер, який є типовим для переважної більшості підприємств. У разі використання ресурсів власного виробництва чи внаслідок виробничо-господарської діяльності, така операція трактується, як внутрішній трансфер. Трансферні операції є невід'ємною частиною функціонування підприємств, при цьому вони мають значний вплив на результати виробництва. Це означає, що оптимальна організація цих операцій може забезпечити позитивний вплив на економічні показники підприємств і промислового сектору України в цілому. Тому організація оптимального трансферу ресурсів є вагомим резервом підвищення ефективності функціонування виробничо-господарської діяльності підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, на які спирається автор, в яких розглядають цю проблему і підходи її розв'язання. Дослідженням трансферу технологій присвячені праці відомих вітчизняних та зарубіжних учених, таких як: Андросова О.Ф. [2], Верби В. А. [3], Грейсона Дж. [4], Рапопорта В. [5], Хемела Г. [6] та Стіла Л. [7], які займалися розвитком теорії, методології та комерціалізації трансферу і технологізацією управління. Крім цього в науковій літературі широко вживаються поняття «трансфер технологій», «міжбюджетний трансфер», «трансферна ціна», «трансферне ціноутворення», «трансфер капіталу» тощо [8]. Ці поняття є загальними, а окремі з них мають місце на підприємствах різних галузей.

Виконаний аналіз літературних джерел показує, що основна увага вчених була наділена дослідженню трансферу інновацій, тоді як решта видів ресурсів залишилися поза увагою. З цього видно, що дослідженням впливу трансферу сировинних, енергетичних, трудових та інших видів ресурсів на виробничо-господарську діяльність підприємства у публікаціях наділено недостатньо уваги.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є обґрунтування необхідності організації та ролі трансферу основних видів ресурсів для підвищення показників виробничо-господарської діяльності підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Конкуренція на національних та міжнародних ринках постійно посилюється через суперництво між виробниками з метою отримання високих прибутків та завоювання нових ринків збуту. Це змушує виробників готової продукції здійснювати пошуки та впроваджувати різноманітні заходи спрямовані на підвищення основних показників конкурентоспроможності готової продукції. Одним із резервів підвищення ефективності управління підприємством є організація трансферу основних видів ресурсів, які є об'єктами трансферу, що дозволяє підвищити показники виробничо-господарської діяльності наприклад знизити собівартість готової продукції.

У процесі виробництва структурні підрозділи підприємства функціонують як єдиний організм виконуючи виробничі завдання націлені на отримання найкращих фінансово-економічних показників. На підприємствах постійно відбуваються процеси передачі об'єктів трансферу (рис. 1). Операції трансферу цих ресурсів зумовлені потребами виробництва і відбуваються як всередині підприємства, так і з зовнішніми суб'єктами господарювання.

Суб'єктами трансферу ресурсів виступають, з одного боку, підприємства, наукові установи, організації, державні органи влади, вищі навчальні заклади та інші юридичні особи незалежно від форми власності, що володіють певними видами ресурсів (суб'єкти зовнішнього трансферу), а з іншого – структурні підрозділи та відділи підприємства (суб'єкти внутрішнього трансферу).

Результативність виробництва у великій мірі залежить від рівня організації трансферних операцій і взаємодії між підприємством та зовнішніми суб'єктами трансферу. Трансферні операції відбуваються на підприємстві постійно, починаючи від закупівлі об'єктів трансферу, таких як сировина, матеріали, енергія тощо і закінчуючи реалізацією готової продукції. До таких операцій можна віднести трансфер фінансових ресурсів, трансфер сировини і матеріалів, трансфер різних енергоносіїв (електричної енергії, теплової), трансфер науково-технологічної інформації та інноваційних рішень, трансфер трудових ресурсів, трансфер технологічного обладнання, трансфер напівфабрикатів та готової продукції тощо. На кожній стадії управління підприємством має місце взаємний вплив цих операцій одна на одну, від яких в сукупності залежить результат виробничо-господарської діяльності підприємства.

Рис. 1. Об'єкти трансферу підприємства

Під трансфером сировинних ресурсів слід розуміти сукупність операцій пошуку сировини, реальної оцінки її вартості, транспортування та розрахунків за неї. Таким чином, трансфер сировинних ресурсів утворює ланцюжок взаємопов'язаних операцій поєднаних однією метою отримання ресурсів необхідної якості, придатних для реалізації технологічного процесу та в потрібних обсягах за оптимальною ціною. Основним завданням трансферу сировинних ресурсів є пошук способів максимального зниження їх ціни за умови збереження необхідної якості.

Трансфер енергетичних ресурсів полягає у виборі енергетичних носіїв, систем їх постачання до місця споживання за прийнятними цінами і в необхідних обсягах. Враховуючи різноманітність енергоносіїв за різними властивостями, характеристиками та параметрами трансфер енергоресурсів є досить різноманітний, однак у найбільших обсягах споживається електрична енергія. Тому важливим завданням трансферу електроенергії є оцінка можливості використання та реалізація впровадження альтернативних та відновлювальних джерел.

Трудові ресурси підприємства є сукупністю працездатних працівників, які задіяні у сфері виробництва. Облік та контроль трудових ресурсів підприємства здійснюється з метою визначення їх чисельності і складу, вивчення динаміки росту, спостереження за розподілом за статтю, віком, стажем роботи, кваліфікацією та спеціальністю, вивчення переміщення

працюючих, обчислення використання трудових ресурсів і робочого часу. Чисельність та структура трудових ресурсів характеризує можливість виконання обсягу праці підприємства з метою забезпечення основного та додаткового виробництва [9].

Однією з трансферних операцій трудових ресурсів підприємства є добір професійного складу. Особливу цінність мають фахівці, які організують та реалізують основний технологічний процес, також спеціалісти, котрі здійснюють експлуатацію і обслуговування технологічного обладнання. Не менш важливу роль відіграють працівники основних відділів (технічний, постачання, бухгалтерія, фінансово-економічного, збуту, маркетингу), які здійснюють організацію і контроль виробництва. Їх добра теоретична підготовка та практичний досвід уможливує успішне виконання поставлених завдань і, відповідно, економічне зростання.

Фінансові ресурси – сукупність грошових коштів, що знаходяться в розпорядженні підприємства і призначені для різноманітних фінансових операцій з метою забезпечення функціонування підприємства. Частково вони формуються на початку діяльності підприємства, тобто на етапі створення статутного фонду. В подальшому ці кошти інвестуються для забезпечення виробничо-господарської діяльності, розширення і розвитку виробництва [10].

Крім того, фінансові ресурси постійно використовуються в процесі функціонування під-

приємства, а також забезпечують та обслуговують виробничу, інвестиційну, інноваційну та інші види діяльності.

Під інформаційними ресурсами промислових підприємств розуміють набір інформації про поточний стан фінансово-господарської, виробничо-комерційної, кадрової, інвестиційної та інших видів діяльності підприємства, що дозволяє організувати оперативне управління підприємством у різних умовах його функціонування.

Українське законодавство трактує інновації як новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери.

Інноваційні ресурси для промислових підприємств – це можливість для забезпечити собі технологічні та організаційні зміни, які забезпечать підвищення ефективності та конкурентоспроможності виробництва. Форму-

вання та використання інноваційних ресурсів повинно бути невід'ємною частиною загальної системи управління на підприємстві. Відповідно менеджмент підприємства повинен використовувати проактивний та адаптативний менеджмент для отримання і розвитку конкурентних позицій.

На рис. 2. наведено схема організації трансферних операцій підприємства, яка показує місце трансферу ресурсів у процесі здійснення виробничо-господарської діяльності підприємства.

Вказана взаємодія є мало ефективною, оскільки залежить від рівня узгодження трансферу різними видами ресурсів (сировинними, фінансовими, енергетичними, трудовими, напівфабрикатами, певними видами послуг, інформацією, інноваціями тощо) між суб'єктами трансферу. На ефективність відзначених трансферних операцій впливають не лише управлінські рішення керівників підприємством, а й безпосередні виконавці та керівники середньої ланки управління. Це означає, що ефективна організація транс-

Рис. 2. Взаємодія об'єктів і суб'єктів трансферу у процесі функціонування підприємства

феру ресурсів вимагає високої виконавчої дисципліни, кваліфікації виконавців та належної бази даних щодо джерел ресурсів. Разом з тим необхідно забезпечити належний контроль за здійсненням трансферних операцій з боку керівництва підприємства, що вимагає удосконалення організаційної структури управління підприємством.

Висновки із цього дослідження і дальші перспективи в цьому напрямку. Аналіз

управління підприємствами показує, що трансферні операції є невід'ємними елементами їх функціонування, а ефективна організація трансферних операцій є вагомим резервом підвищення показників діяльності підприємства в умовах конкуренції на зовнішніх та внутрішніх ринках. В подальших дослідженнях доцільно здійснити кількісну оцінку впливу трансферу ресурсів на виробничо-господарську діяльність підприємства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Державна служба статистики України 1998-2018рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukrstat.org>
2. Андросова О. Ф. Трансфер технологій як інструмент реалізації інноваційної діяльності: [монограф.] / О. Ф. Андросова, А. В. Череп. – К.: Кондор. – 2007. – 356 с.
3. Верба В. А. Аналітична оцінка управлінських технологій розвитку українських підприємств / В. А. Верба, О. М. Гребешкова // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 5. – С. 52–59.
4. Грэйсон Дж. К. Американский менеджмент на пороге XXI века / Дж. К. Грэйсон, К. О'Делл ; пер. с англ. ; предисл. Б. З. Мильнер. – М. : Экономика, 1991. – 319 с.
5. Рапопорт В. Ш. Диагностика управления: практический опыт и рекомендации / В. Ш. Рапопорт. – М. : Экономика, 1988. – 127 с.
6. Хэмел Г. Стратегическая гибкость / Гари Хэмел, К.К. Прахалад, Говард Томас, Д. О'Нил; пер. с англ. – СПб. : Питер, 2005. – 384 с.
7. Steele L. W. Managing technology: The strategic view / Lowell W. Steele. -New York : St. Louis : McGraw-Hill Company, 1989. – 384 p.
8. Князь С. В. Трансферний потенціал інноваційного розвитку машинобудівних підприємств: [монографія] / С.В. Князь. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. – 332 с.
9. Экономическая статистика / Под ред. А.Я. Боярского и Е.Г. Ясина. М. – Изд-во Моск. ун-та, 1980. – 478 с.
10. Хрущ Н. В. Аналіз та оцінка рівня прибутковості фінансових ресурсів підприємства / Н. В. Хрущ // Економіст. – 2007. – № 7. – С. 28-31.